

Kommuners tillsyn av rökfria skolgårdar

LISA ELENSTRÖM 2018
MVEM03 EXAMENSARBETE FÖR MAGISTEREXAMEN 15 HP
MILJÖVETENSKAP | LUNDS UNIVERSITET

Kommuners tillsyn av rökfria skolgårdar

En innehållsanalys av kommuners inspektionsrapporter

Lisa Elenström

2018

LUNDS
UNIVERSITET

Lisa Elenström

MVEM03 Examensarbete för Magisterexamen 15 hp, Lunds universitet

Handledare: Nina Reistad, Atomfysik, Lunds universitet

CEC - Centrum för miljö- och klimatforskning

Lunds universitet

Lund 2018

Abstract

The purpose of this study was to investigate the supervision of non-smoking school yards in Sweden. Smoking costs Swedish society an estimated 30 billion SEK annually in cost for healthcare, production losses and sick leave. Smoking among adolescents has declined in recent years, but it is still 24 % in high school's grade 2, which categorized as smokers. The supervision of the schoolyard is to prevent smoking from happening and to check how the school works to end smoking. By conducting a content analysis of 18 inspection reports on non-smoking school yards from 6 municipalities in Sweden and examining public documents, it was examined how often and how municipalities exercise supervision and if they differ depending on climate zone. The supervision of non-smoking schools differs between commands while the government wants coordinated, effective and equivalent supervision. This is something that is not met at this time. What is the best way to exercise supervision is not investigated in this study, but it appears that supervision is not coordinated or equivalent between municipalities. This is something that needs to be developed if Sweden is to reach ANDT's goals in 2016-2020 and become a non-smoking country in 2025.

Nyckelord: Tillsyn, Rökfria Skolgårdar, Kommun

Keywords: Supervision, Smoke free school yards, Municipality

Innehållsförteckning

Inledning 11

Hälsoeffekter 11

Mål att minska rökning 12

Lagstiftning och offentliga dokument 13

Rökförbud på skolgårdar 15

Folkhälsomyndighetens tillsynsprotokoll 16

Syfte 17

Frågeställning 17

Avgränsningar 17

Dokument i arbetet 18

Metod 19

Innehållsanalys 19

Urval 20

Kontakt med kommuner 22

Kontakt med länsstyrelser och offentliga dokument 23

Resultat 25

Inkomna dokument 25

Tillsynsfrekvens 26

Genomförande av tillsyn 26

Innehållsanalys 27

Offentliga dokument 29

Svar från länsstyrelser 30

Kommunens tillsyn 30

Länsstyrelsens tillsyn 31

Skapa rökfri skolgård 31

Diskussion 33

Kommunernas tillsyn 33

Tillsyn beroende på årsmedeltemperatur 34

Beslut 34

Rökförbud utomhus 35

Självreglerande tillsyn 36

Metoddiskussion 36

Uppföljning 37

Slutsats 39

Tack 41

Referenser 43

Bilaga 1 49

Tillsynsprotokoll för tillsyn över rökförbud på skolgårdar 49

Bilaga 2 54

E-post till kommuner 54

Bilaga 3 55

E-post till länsstyrelser 55

Frågor till länsstyrelser 56

Förkortningar

ANDT	Alkohol, Narkotika, Doping och Tobak
CAN	Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning
SCB	Statistiska centralbyrån
SMHI	Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut
WHO	World Health Organization (Världshälsoorganisationen)
WMO	World Meteorological Organization

Inledning

Varje år dör mer än 7 miljoner människor i världen på grund av tobaksanvändning. Av dessa dödsfall beror 890 000 på passiv rökning (WHO, 2018). Rökning kostar världens ekonomi cirka 2 biljoner dollar per år, det motsvarar nästan 2 % av världens totala ekonomiska produktion. Dessa tobaksrelaterade kostnader beror i första hand på produktionsförluster och ökade sjukvårdskostnader (Dope et al., 2018).

Hälsoeffekter

Sjukdomar som stroke, cancer och kronisk obstruktiv lungsjukdom (KOL) är bara några av de sjukdomar som kan relateras till rökning. I tobaksrök finns det minst 69 olika cancerframkallande ämnen som kan orsaka många olika typer av cancer. Det är därför inte bara rökare som drabbas av olika sjukdomar utan passiva rökare kan också drabbas (Eriksen et al., 2015).

En person som röker upp till 10 cigaretter om dagen har upp till 20 gånger högre risk att drabbas av lungcancer och deras genomsnittliga livslängd är 5 år kortare än hos icke-rökare. En person som röker mindre än 4 cigaretter om dagen har upp till 5 gånger högre risk att drabbas av lungcancer än icke-rökare (Eriksen et al.,).

Det är inte bara den fysiska hälsan som tar skada vid rökning, i en studie genomförd av Hansen, Lindström och Rosvall (2015), undersöktes hur elever självskattade sin hälsa genom att svara på en enkät. Studien visar att de som började röka tidigt (innan de var 14 år) självskattade sin hälsa sämre än de som började röka senare eller aldrig rökt (Hansen, Lindström & Rosvall, 2015).

Rökning är ett av Sveriges största folkhälsoproblem, under perioden 2010-2012 dog ungefär 10 000 rökare per år och 100 000 människor insjuknade i rökrelaterade sjukdomar per år (Socialstyrelsen, 2014). Rökning orsakar höga kostnader för det svenska samhället, minst 30 miljarder per år går till sjukvårdskostnader, produktionsbortfall och sjukskrivningar (Socialdepartementet, 2016).

Mål att minska rökning

Sverige skrev 2005 under Världshälsoorganisationens tobakskonvention som antogs 2003 (Lundquist & Haglund, 2009). Artikel 3 i konventionen beskriver dess mål:

Målet för denna konvention och dess protokoll är att skydda nuvarande och framtida generationer från de förödande hälsomässiga, sociala, miljömässiga och ekonomiska konsekvenserna av tobaksbruk och exponering för tobaksrök, genom att tillhandahålla en ram för parternas genomförande av tobakskontrollåtgärder på nationell, regional och internationell nivå i syfte att fortlöpande och kraftigt minska tobaksbruket och exponeringen.

(Lundquist and Haglund, 2009, s.11)

Enligt Folkhälsomyndigheten (2018) var det år 2016 8,8 % av Sveriges befolkning som rökte dagligen. År 2016 ställde sig regeringen bakom målet om ett rökfritt Sverige senast år 2025. Målet innebär att myndigheter, kommuner, landsting och organisationer ska arbeta för att minska andelen rökare till under 5 %. Totalt är det 183 myndigheter, kommuner, landsting och organisationer som ställer sig bakom målet, 42 kommuner och 14 länsstyrelser (Tobaksfakta, 2018).

I mars 2011 antog riksdagen propositionen ”En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2011-2015”, förkortat ANDT (Socialdepartementet, 2016). Det övergripande målet definierades som ”[...] ett samhälle fritt från narkotika och doping, minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och ett minskat tobaksbruk” (Socialdepartementet, 2016, s. 4). En ny samlad strategi för åren 2016-2020 antogs 2016 (Socialdepartementet, 2016). Målen i den nya ANDT- strategin är:

Mål 1: Tillgång till alkohol, narkotika, dopningsmedel och tobak ska minska.

Mål 2: Antalet barn och unga som börjar använda narkotika, dopningsmedel och tobak eller debuterar tidigt med alkohol ska successivt minska.

Mål 3: Antalet kvinnor och män samt flickor och pojkar som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska successivt minska.

Mål 4: Kvinnor och män samt flickor och pojkar med missbruk eller beroende ska utifrån sina förutsättningar och behov ha ökad tillgänglighet till vård och stöd av god kvalitet.

Mål 5: Antalet kvinnor och män samt flickor och pojkar som dör och skadas på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska minska.

Mål 6: En folkhälsobaserad syn på ANDT inom EU och internationellt.

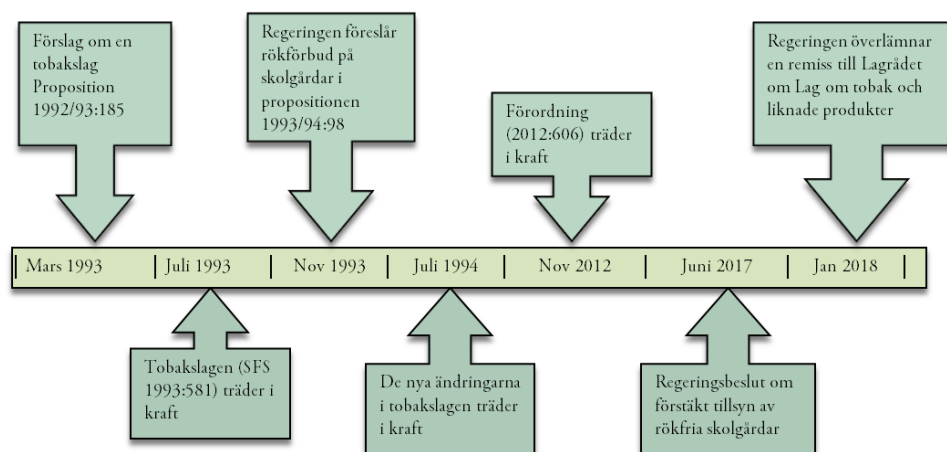
(Socialdepartementet, 2016, s. 36)

Alla målen berör rökning på skolgårdar på något vis men det är främst mål 1 som är inriktat på det. Detta mål tar upp att det behövs en “[...] samordnad, effektiv och likvärdig alkohol-och tobakstillsyn” (Socialdepartementet, 2016, s. 39). Kommunens tillsyn av rökfria skolgårdar är viktig för att skydda barn och ungdomar från att etablera ett tobaksmisbruk (Socialdepartementet, 2016).

Varje Länsstyrelse ska ha en samordningsfunktion som ska stödja länets genomförande av den nationella ANDT-politiken. Det finns 24 samordnare som fungerar som en länk mellan nationell och lokal nivå samt för att få en likvärdig tillsyn (Länsstyrelserna, u.å.).

Lagstiftning och offentliga dokument

Lagstiftning och offentliga dokument gällande tobak och speciellt rökfria skolgårdar är sammanställt i en tidslinje i figur 1.

Figur 1. Tidslinje över lagstiftning och offentliga dokument om tobak och rökfria skolgårdar.

Den 19 mars 1993 lämnade regeringen in en proposition till riksdagen att besluta om en tobakslag (Regeringen, 1993). Tobakslagen (SFS 1993:581) utfärdades den 6 juni 1993 och det var då tillåtet att röka på skolgårdar och motsvarande områden utanför förskolor och fritidshem. Förbud mot rökning inom barnomsorg gällde bara inomhus när lagen först trädde i kraft. Denna lagstiftning fastställdes dels för att ett rökförbud inomhus skulle markera att rökning inte är önskvärt ur samhällssynpunkt och dels för att bidra till att ungdomar inte börjar röka (Regeringen, 1993).

Regeringen föreslog i propositionen 1993/94:98 att det skulle införas rökförbud på skolgårdar. Detta eftersom skolgårdar ansågs vara av speciell karaktär och för att försöka få bort de rökrutor som kunde finnas på skolgårdarna. Ändringarna föreslogs att trädde i kraft 1 juli 1994 (Socialdepartementet, 1993). Den nya lagen rörande rökförbud på skolgårdar finns i 2 § punkt 1 i tobakslagen (SFS 1993:581):

”Rökning är förbjuden [...] i lokaler som är avsedda för barnomsorg, skolverksamhet eller annan verksamhet för barn eller ungdom samt på skolgårdar och på motsvarande områden utomhus vid förskolor och fritidshem” (SFS 1993:581).

Denna lag ger inte utrymme för undantag från rökförbudet. Det innebär att det inte är lagligt att upprätta rökrutor eller hänvisa till platser där rökning kan ske, när dessa kan anses tillhöra ett skolområde (Statens Folkhälsoinstitut, 2009).

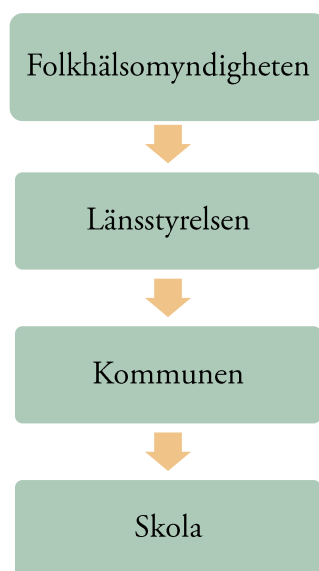
I juni 2017 fick länsstyrelserna i uppdrag av regeringen att förstärka tillsynen av rökfria skolgårdar. Enligt uppdraget får länsstyrelserna 5 000 000 kr att dela på både 2017 och 2018 som ska gå till förstärkt tillsyn av skolgårdar (Socialdepartementet, 2017).

Regeringen föreslog i januari 2018 att en ny lagstiftning ska ersätta tobakslagen (SFS 1993:581) och lagen (SFS 2017:425) om elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare (Socialdepartementet, 2018a). De kapitel i förslaget som gäller rökfria skolgårdar och tillsyn är till stor del detsamma som nuvarande lagstiftning. I förslaget har tillämpningsområde om vad som avses med rökning lagts till, där ingår bland annat rökning av tobak, elektroniska cigaretter och rökning av örtprodukter (Socialdepartementet, 2018a, 2018b).

Enligt tobakslagen (SFS 1993:581) är det Folkhälsomyndigheten som är den centrala myndigheten när det gäller tillsyn av skolgårdar (figur 2). Länsstyrelsen ska enligt tobakslagen 19a § p3 utöva tillsyn över kommunernas tillsyn. De ska även hjälpa kommunerna genom att bistå med information och råd samt främja samarbete mellan tillsynsmyndigheter. Den omedelbara tillsynen har kommunen enligt tobakslagen 19a § p2. Enligt 20 § får kommunen meddela om förelägganden eller förbud. Beslutet kan vara förenat med vite (SFS 1993:581).

Enligt 6 § i förordning (SFS 2012:606) om samordning inom alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksområdet m.m ska länsstyrelserna årligen redovisa hur de har genomfört sin tillsyn av tobakslagen till Folkhälsomyndigheten. De ska i

denna redovisning redogöra för vilka åtgärder de har använt sig av för att stödja och övervaka kommunernas tillsyn enligt tobakslagen samt redovisa sin bedömning av kommunernas tillsyn (SFS 2012:606).

Figur 2. Illustration över hur tillsynsansvaret är fördelat enligt tobakslagen.

Rökförbud på skolgårdar

Rökningen bland ungdomar har minskat de senaste åren, 2012 var det 30 % av elever i årkurs 2 på gymnasiet som rökte och 2017 var det 24 % (Henriksson, 2017). En undersökning gjord 2017 av Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) visar att 10 % av eleverna i årskurs 9 och 24 % i gymnasiets årkurs 2 klassar sig själva som rökare (Henriksson, 2017).

Sedan 1994 råder det rökförbud på Sveriges skolgårdar enligt tobakslagen som antogs 1993 (Socialdepartementet, 1993). Detta rökförbud gäller hela dygnet, 7 dagar i veckan, även på lov och helgdagar. Det spelar ingen roll vem det är som röker, det gäller alla (Statens Folkhälsoinstitut, 2009).

Enligt Svensk ordbok (2009) definieras en skolgård som ett ”öppet område i anslutning till skolbyggnad, där eleverna vistas under raster”. När skolor fick förfrågan om hur skolgården avgränsades skiftade svaren, flera visste inte säkert hur skolgården avgränsades. Länsstyrelsen Stockholm föreslog att skolorna tillsammans med kommunerna skulle bestämma detta och där det inte finns en skolgård kan entréer och andra områden nära skolan vara rökfria (Bengtsson & Sjögren, 2011).

Den som äger eller bestämmer över ett område ansvarar för att rökförbudet följs. I detta fall är det skolan, det vill säga skolledningen eller rektorn som har ansvaret (SFS 1993:581; Ankargren och Vuolama, 2014). Skolan är dessutom ansvarig för att upprätta en tobakspolicy som ska förebygga rökning (Ankargren och Vuolama, 2014).

Enligt tobakslagen (SFS 1993:581) är det kommunen, vanligtvis miljönämnden, som har tillsynsansvaret av rökfria skolgårdar (Statens Folkhälsoinstitut, 2013).

Folkhälsomyndighetens tillsynsprotokoll

Folkhälsomyndigheten har sammanställt ett protokoll som kommunerna kan använda vid tillsyn av skolgårdar (bilaga 1) (Folkhälsomyndigheten, 2016). Detta protokoll är uppdelat i 8 olika delar (Folkhälsomyndigheten, u.åb). Den första är "Inledande uppgifter", här ska kommunen ange om tillsynsbesöket är oanmält eller föranmält, om det är ett uppföljande tillsynsbesök, vilka som deltar under tillsynen och om det sker någon fotodokumentation. Efter det kommer "Tidpunkt" för tillsynsbesöket där veckodag, datum och klockslag ska anges. I den tredje delen är det "Tillsynsobjektets kontaktuppgifter" som ska anges och den fjärde är "Verksamhet som bedrivs" (Folkhälsomyndigheten, u.åb).

Den femte delen är "Iakttagelser" som handlar om att rökning observeras under tillsynsbesöket, här fyller handläggaren i om rökning uppmärksammats samt om det framkommer uppgifter om att rökning sker, det vill säga om det finns fimpar, cigarettpaket eller att personalen informerar om att rökning har skett (Folkhälsomyndigheten, u.åb).

Den sjätte delen är "Förebyggande åtgärder", denna del är uppdelad i tre delar; vilseledande föremål, information och policy. Med vilseledande föremål menas rökutor, askkoppar eller annat som ser ut att godkänna rökning på området (Folkhälsomyndigheten, u.åb).

I den sjunde delen kan handläggaren föra anteckningar i övrigt gällande tillsynen. Den sista delen är att handläggaren undertecknar protokollet (Folkhälsomyndigheten, u.åb).

Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka hur tillsyn av rökfria skolgårdar genomförs i kommuner i Sverige och att lyfta detta ämne då det lätt kommer i skymundan bland all annan tillsyn som utövas på skolor.

Frågeställning

Folkhälsomyndighetens tillsynsprotokoll har används som grund för att formulera följande tre frågeställningar:

1. Hur ofta utövar kommuner tillsyn av rökfria skolgårdar?
2. Hur genomförs tillsynen av rökfria skolgårdar?
3. Skiljer sig tillsynen mellan kommunerna beroende på vilken årsmedeltemperatur de har när det kommer till Folkhälsomyndighetens tillsynsprotokoll?

Frågeställning 1 syftar till att undersöka den andra delen i Folkhälsomyndighetens tillsynsprotokoll, ”Tidpunkt”. Denna frågeställning formulerades för att skapa en förståelse om hur ofta tillsynen sker. För att besvara den har inspektionsrapporter av rökfria skolgårdar från kommuner granskats.

Frågeställning 2 syftar till att undersöka om kommuner använder Folkhälsomyndighetens tillsynsprotokoll (bilaga 1) eller andra typer av protokoll och om de utövat tillsynen i samband med annan tillsyn.

Frågeställning 3 syftar till att undersöka om tillsynen skiljer sig beroende på var i landet den utövas. För att undersöka detta granskas inspektionsrapporter gällande rökfria skolgårdar i en innehållsanalys (se Metod) där delarna 1-3 och 5-6 i Folkhälsomyndighetens tillsynsprotokoll (bilaga 1) analyseras.

Avgränsningar

Denna studie avgränsas till att enbart omfatta kommunernas tillsyn av gymnasieskolgårdar. Detta för att det enligt olika kartläggningar och studier om rökning hos ungdomar framgår att det är fler som röker på gymnasiet än högstadiet (Ankargren och Vuolama, 2014; Saarikari, 2015). Att fler röker på gymnasiet gör att

kommunen kanske utövar tillsyn på gymnasieskolor oftare och därför har fler inspektionsrapporter att tillhandahålla.

Att hitta vetenskapliga artiklar om hur kontroll av rökfria skolgårdar genomförs har varit svårt då forskningen inom ämnet är begränsat. Därför har litteratursökningar om rökfria miljöer gjorts istället.

Dokument i arbetet

De inspektionsrapporter, protokoll eller checklistor som har inkommit och granskats benämns ”dokument” i avsnittet ”Resultatet”.

Det som i detta arbete benämns ”inspektionsrapport” är en rapport som handläggaren i ärendet skriver efter ett tillsynsbesök. I inspektionsrapporterna nämns vad som observerats och diskuterats under tillsynen. Under själva tillsynen kan handläggaren använda en checklista eller ett protokoll för att underlätta skrivandet av inspektionsrapporten och för att alla tillsynsbesök ska undersöka samma sak. En checklista och ett protokoll är i princip samma sak, de innehåller det som ska undersökas under tillsynen.

Metod

Två olika metoder har använts för att samla in och analysera data, innehållsanalys av inspektionsrapporter och sammanställningen av offentliga dokument och svar från länsstyrelser. Enligt Eliasson (2006) finns det fördelar med att kombinera olika metoder, även kallat triangulering, det gör att undersökningen blir mer omfattande då det täcker flera infallsvinklar. Målet med innehållsanalysen var att analysera totalt 20 inspektionsrapporter från minst 4 olika kommuner.

Innehållsanalys

Innehållsanalys är en kvantitativ metod där dokument och texter analyseras på ett systematiskt sätt som går att upprepa. Det innebär att råmaterialet grupperas i olika kategorier. Sedan används ett kodningsschema för att analysera dokument (Bryman, 2001). Nedan redovisas vilka 12 kategorier som analyserats i inspektionsrapporterna, kategorierna har valts ut enligt Folkhälsomyndighetens "Tillsynsprotokoll för tillsyn över rökförbud på skolgårdar" (bilaga 1) som finns tillgängligt för kommuner. För att underlätta analysen har kategorierna därefter delats in i grupperna, *Grundläggande information*, *Iakttagelser*, *Förebyggande åtgärder* och *Beslut* (tabell 1). Kodningen som används är "nej, kategorin finns inte med i rapporten" och "ja, kategorin finns med i rapporten".

I gruppen *Grundläggande information* undersöks om rapporten innehåller den information som behövs för att veta när tillsynen utförs, vem som är ansvarig över verksamheten och om tillsynen var anmäld.

Tabell 1. Kategorier som har analyserats i innehållsanalysen av inspektionsrapporter om rökfria skolgårdar.

Kategorierna är framtagna från Folkhälsomyndighetens tillsynsprotokoll (bilaga 1).

Grundläggande information	Iakttagelser	Förebyggande åtgärder	Beslut
Inledande uppgifter	Pågående rökning	Vilseledande föremål	Uppföljning
Tidpunkt	Rökning har skett	Information	Förelägga
Kontaktuppgifter		Policy	Förbud Vite

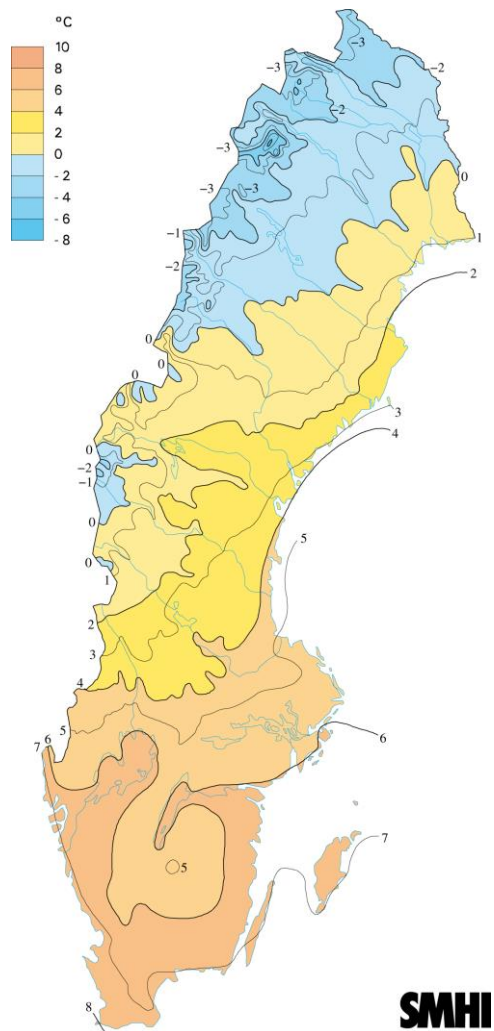
Gruppen *Iakttagelser* handlar om de iakttagelser som handläggaren gör under tillsynen. Här undersöks om handläggaren nämner i rapporten att rökning har observerat eller inte samt om bevis för att rökning har skett eller inte har observerats under tillsynen.

Gruppen *Förebyggande åtgärder* behandlar vad som behövs för att förebygga att rökning sker på skolgårdar. Här undersöks om handläggaren rapporterar om vilseledande föremål (t.ex. rökrutor, askkoppar eller annat), information om att det råder rökförbud och om skolan har någon policy eller handlingsplan gällande rökning.

I gruppen *Beslut* undersöks om handläggaren nämner i rapporten att ett beslut kommer att tas i ärendet. Med ett beslut menas ett uttalande som är ställningstagande, "[...] där myndigheten sätter ner foten och kommer fram till ett avgörande i en viss fråga." (Isenstam, 2012, s.37). Handläggaren har möjlighet att fatta beslut om antingen föreläggande eller förbud. Beslutet kan vara förenat med vite. Handläggaren kan också besluta om att en uppföljning ska genomföras för att kontrollera att föreslagna åtgärder är genomförda. Denna grupp är inte med i folkhälsomyndighetens protokoll men valdes att tas med för att undersöka hur många kommuner som ändå har med någon form av beslut i rapporterna.

Urval

Vilka kommuner som kontaktades bestämdes genom att de skulle ligga i olika klimatzoner för att kunna undersöka om tillsynen skiljer sig beroende på vilken klimatzon kommunen ligger i. Sverige kan delas upp i tre olika klimatzoner, varm, kall och polarklimat. I söder är klimatet varmtempererat med lövskog och norr om Mälardalen är det kalltempererat med barrskog. Kalfjällen har polarklimat (Nationalencyklopedin, u.å). Då Sverige bara har tre klimatzoner, varav en är i fjällen, valdes istället kommuner som ligger olika beroende på årsmedeltemperaturen under normalperioden (figur 3). För att underlätta urvalet valdes fyra olika temperaturintervall som kommunerna skulle befinna sig inom, 7-8°C, 5-6°C, 3-4°C och 1-2°C, dessa intervaller valdes utifrån figur 1 (SMHI, 2017). Det bestämdes att kommunerna skulle ha lika stor folkmängd, för att få en mindre variabel att ta hänsyn till vid analysen av skillnaden i tillsyn beroende på klimatzon. Kommunerna som kontaktades har en befolkningmängd mellan 42 000-77 000 (tabell 2) (SCB, 2018). Kommuner med minst respektive störst befolkningmängden bland de kontaktade, ligger i norra Sverige. De skiljer sig från de övriga kommunerna med en skillnad i befolkningmängd på 10 000-20 000 människor. Detta är en relativt stor skillnad men den ansågs vara mindre viktig än att förlora kommuner i norra Sverige. För att öka möjligheten att få in totalt 20 inspektionsrapporter från minst 4 olika kommuner, kontaktades 8 kommuner (tabell 2).

Figur 3. Sveriges årsmedeltemperatur för den av World Meteorological Organization (WMO) definierade normalperioden 1961-90.

Temperaturintervallen är: röd 7-8 °C, orange 5-6 °C, mörkgul 3-4 °C och ljusgul 1-2 °C. Källa: SMHI, 2017 (tillstånd att använda bilder finns).

Tabell 2. De kontaktade kommunerna om förfrågan om inspektionsrapporter gällande rökfria skolgårdar.

Befolkningsmängden är hämtad från SCB och årsmedeltemperatur är hämtad från SMHI. Källa: (SCB, 2018; SMHI, 2017).

Kommun	Befolkningsmängd	Årsmedeltemperatur (°C)
1	42 184	2
2	62 601	3
3	56 139	4
4	54 975	6
5	52 003	7
6	55 763	7
7	77 470	1
8	55 467	6

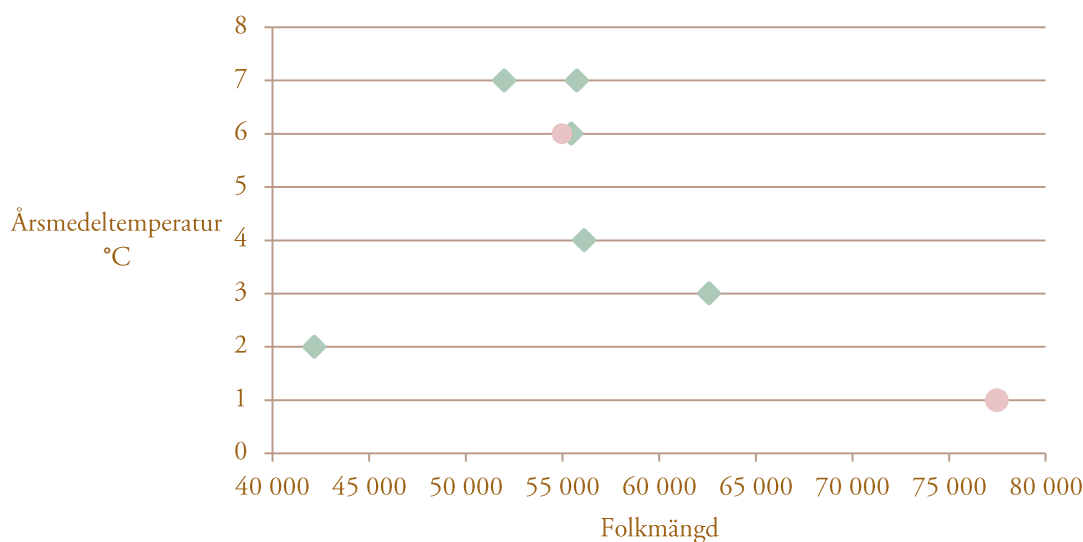
Kontakt med kommuner

Den 5 april 2018 kontaktades de berörda förvaltningarna vid de utvalda kommunerna. Kontakten skedde via e-post (bilaga 2), i meddelandet ombads kommunerna att skicka de 5 senaste inspektionsrapporterna från en och samma gymnasieskola i kommunen. En av de kontaktade kommunerna tillhör en så kallad ”miljösamverkan”. En miljösamverkan är en nämnd som genomför tillsyn, kontroll och prövning för flera kommuner, det betyder att flera kommuner ingår i samma nämnd (Miljösamverkan Östra Skaraborg, 2018). Vid kontakt med miljösamverkan meddelades vilken av samverkanskommunerna som var av intresse. Att tillsynen har genomförts av en miljösamverkan istället för en enskild kommun har ingen betydelse för detta arbete.

Kommun 7 och 8 besvarade inte förfrågan om inspektionsrapporter. En påminnelse om förfrågan skickades 23 april 2018 via e-post.

I figur 4 redovisas de kontaktade kommunernas befolkningsmängd som funktion av årsmedeltemperatur vid normalperioden. Kommunernas årsmedeltemperatur har tagits fram genom att jämföra SMHI:s karta över årsmedeltemperaturen vid normalperioden (figur 3) med en vanlig karta där kommunerna var utplacerade. En första jämförelse gjordes mellan kartorna med temperaturintervallerna nämnda tidigare i åtanke för att bestämma vilka kommuner som skulle kontaktas. En mer detaljerad jämförelse gjordes efter att kommunerna kontaktats, där en specifik temperatur användes istället. Den detaljerade jämförelsen mellan kartorna var i vissa fall svår att göra och då har en subjektiv bedömning gjorts för att bestämma vilken årsmedeltemperatur som kommunen har. En av

kommunerna ligger precis på gränsen mellan 3 och 4°C, men bedömdes ligga mer på 4°C vid jämförelse av kartorna.

Figur 4. De kontaktade kommunernas folkmängd som funktion av årsmedeltemperaturen vid normalperioden.

De gröna markeringarna visar de kommuner som svarade på förfrågan om inspektionsrapporter gällande rökfria skolgårdar. De runda röda cirkelarna är de kommuner som inte svarade på förfrågan.

Enligt den detaljerade jämförelsen saknas det två kommuner med årsmedeltemperatur 1°C och 5°C (figur 4). En av de kontaktade kommunerna låg inom 1°C – gränsen, men de svarade inte och ingen annan kommun har en tillräckligt stor folkmängd enligt urvalskriterierna. Därför blir det ett bortfall som inte kan fyllas. Den detaljerade jämförelsen gjordes efter att kommunerna kontaktas och på grund av tidsbrist har ingen kommun inom 5°C-gränsen kontaktas.

Kontakt med länsstyrelser och offentliga dokument

Granskning av offentliga dokument utöver de inkomna inspektionsrapporterna har genomförts och sammanställningar av dessa har gjorts. I inledningen redovisas en sammanställning av den lagstiftning som finns angående rökfria skolgårdar. Insamlingen av offentliga dokument har gjorts dels genom kontakt med länsstyrelser och dels genom sökning på internet.

Från början kontaktades Folkhälsomyndigheten för att göra en semistrukturerad intervju. De hade inte möjlighet att svara på frågor och därför beslutades att istället kontakta de länsstyrelser som de kontaktade kommunerna tillhör. Den 18 april 2018 kontaktades sex länsstyrelser i Sverige via e-post för att få en djupare förståelse för tillsynen av rökfria skolgårdar (bilaga 3). Fem länsstyrelser svarade vid den första kontakten och sju frågor om rökfria skolgårdar skickades via epost (bilaga 3). Av de fem länsstyrelserna som svarade vid första kontakten var det tre som besvarade frågorna och bidrog med dokument, två via epost och en genom personkontakt som ägde rum 20 april 2018. På grund av tekniska problem kunde inte samtalet vid personkontakten spelas in och svaren på frågorna kommer därför inte att redovisas i sin helhet.

De länsstyrelser som svarade vid första kontakten framförde alla att de hade mycket att göra men ville gärna svara på frågorna om tiden fanns.

Sökningar på Google, Folkhälsomyndighetens och länsstyrelsernas hemsidor gjordes för att hitta ytterligare material. De sökord som användes var ”rökfria skolgårdar”, ”rökfria miljöer”, ”rökförbud och tobak”.

Resultat

I detta avsnitt redovisas resultatet från innehållsanalysen av inspektionsrapporterna och protokollen samt granskningen av offentliga dokument. Resultatet är uppdelat i tre delar, först redovisas *Inkomna dokument*, därefter resultatet från *Innehållsanalysen* och sist redovisas sammanställningen av *Offentliga dokument*.

Inkomna dokument

Nedan redovisas svarsfrekvensen från kommunerna, hur ofta tillsynen genomförs och hur tillsynen genomförs.

Av de åtta kommuner som kontaktades var det sex som delade med sig av sina dokument, detta ger en svarsfrekvens på 75 %. Antalet förväntade inkommande dokument var 20 stycken varav 18 som inkom, det ger en svarsfrekvens på 90 %. Uppdelningen mellan kommunerna i antalet inkomna dokument redovisas i tabell 3 nedan.

Tabell 3. Uppdelning av inkomna dokument gällande rökfria skolgårdar från de tillfrågade kommunerna.

Kommun	Antalet dokument
1	1
2	4
3	3
4	4
5	5
6	1
Totalt	18

Tillsynsfrekvens

I tabell 4 nedan redovisas vad kommunerna skrev i sina e-postmeddelanden angående hur ofta tillsynen genomförs och vad som kan avläsas utifrån dokumenten de inkommit med. Tre kommuner skrev i samband med inkommande av dokument, hur ofta tillsyn genomförs utan att frågan ställdes. Ingen kommun inkom med fem dokument för en gymnasieskola. Kommun 2 och 5 inkom med fyra dokument från samma år men gällande olika gymnasieskolor. Kommun 3 inkom med två dokument som gällde samma skola och ett för en annan. Kommun 4 använder kontrollkort vilket medför att de inte alltid skriver inspektionsrapport.

Tabell 4. Tillsynsfrekvensen av rökfria skolgårdar.

Angivet i e-postmeddelanden är vad kommunerna har angivet själva utan att frågan har ställts. Enligt dokumenten är vad som kunde avläsas från de inkomna dokumenten.

Kommun	Angivet i e-post	Enligt dokument
1	Runt vartannat år	Går ej att avläsa
2	Uppgav ej	Går ej att avläsa
3	Uppgav ej	Går ej att avläsa
4	Varje år	Går ej att avläsa
5	Runt vartannat år	Går ej att avläsa
6	Uppgav ej	Går ej att avläsa

Genomförande av tillsyn

Hur tillsynen genomförs varierar från kommun till kommun. Alla kommuner skriver inte en inspektionsrapport utan använder sig enbart av ett protokoll (tabell 5). Kommun 1 använder varken checklista eller protokoll när de utför tillsynen. Om tillsynen av rökfria skolgårdar sker i samband med annan tillsyn avläses från dokumenten och vad kommunerna meddelade via e-post. Kommun 1 och 4 utövar tillsynen i samband med annan tillsyn.

Kommun 1 är den enda kommunen som inte använder en checklista eller protokoll vid tillsynen. Kommun 2 och 6 använder protokoll och skriver inga inspektionsrapporter. Protokollen som används liknar Folkhälsomyndighetens tillsynsprotokoll. Kommun 4 använder en checklista vid tillsyn. Checklistan som används under tillsynen avser flera delar av skolan, inte bara rökning.

Tabell 5. Hur de kontaktade kommunerna genomför tillsyn av rökfria skolgårdar.

Tabellen visar hur de olika kommunerna genomför sin tillsyn av rökfria skolgårdar och vilket typ av dokument som mottagits av dem.

Kommun	Typ av dokument	Tillsammans med annan tillsyn	Använder checklista eller protokoll
1	Inspektionsrapport	Ja	Nej
2	Protokoll	Nej	Ja
3	Inspektionsrapport	Går ej att avläsa	Ja
4	Inspektionsrapport	Ja	Ja
5	Inspektionsrapport	Nej	Ja
6	Protokoll	Går ej att avläsa	Ja

Innehållsanalys

I detta avsnitt redovisas innehållsanalysen av de 18 dokument som har granskats. Det är indelat i grupperna *Grundläggande information*, *Iakttagelser*, *Förebyggande åtgärder* och *Beslut*. I tabell 6 redovisas en sammanställning av vilka kategorier från dessa grupper som saknas i dokumenten från kommunerna. Av totalt nio kategorier saknades de minst en gång i något av dokumenten. Den kategori som saknades i minst antal dokument var "Inledande uppgifter", av de 18 dokumenten saknades den bara i ett. Den kategori som saknades i flest dokument var "Kontaktuppgifter", den saknades i 13 av 18 dokument. Kommun 2 och 6 hade med alla kategorierna i dokumenten.

"Inledande uppgifter" finns med i alla rapporter utom en som tillhör Kommun 3. När det gäller "Tidpunkt" hade alla kommuner med uppgifter om när tillsynen av rökfria skolgårdar genomfördes. Bara Kommun 2 och 6 har med kontaktuppgifter i sina dokument.

I gruppen *Iakttagelser* ingår kategorierna, "Pågående rökning" och "Rökning har skett". Kommun 4 saknar båda kategorierna i två av sina dokument (tabell 6). De andra kommunerna har med kategorierna i alla sina dokument.

Kommun 1 och 4 hade dokument som saknade kategorin "Vilseledande föremål" (tabell 6). För kommun 4 saknas denna kategori i två av fyra dokument. Kategorin "Information om rökförbud" saknades i två av tre dokument från kommun 4. "Policy" saknas i dokument från kommun 1, 3 och 4. Både för kommun 3 och 4 saknas denna kategori i två av tre dokument. Av totalt 18 dokument saknas kategorin "Policy" i 5, det motsvarar cirka 30 %.

I gruppen *Beslut* redovisas de beslut som nämns i dokumenten, "Uppföljning", "Förelägga", "Förbud" och "Vite". Beslut är inte med i

Folkhälsomyndighetsprotokoll och redovisas därför för sig själv. Tabell 7 redovisar vilka beslut som nämns i dokumenten från kommunerna.

Tabell 6. Antal dokument där det saknas uppgifter om någon av de undersökta kategorierna.

Summan visar det totala antalet uppgifter som saknas i de olika dokumenten.

Innehållsanalys	Kommun 1	Kommun 2	Kommun 3	Kommun 4	Kommun 5	Kommun 6
Antalet dokument	1	4	3	4	5	1
Grundläggande information						
Inledande uppgifter	0	0	1	0	0	0
Tidpunkt	0	0	0	0	0	0
Kontaktuppgifter	1	0	3	4	5	0
Iakttagelser						
Pågående rökning	0	0	0	2	0	0
Rökning skett	0	0	0	2	0	0
Förebyggande åtgärder						
Vilseledande föremål	1	0	0	2	0	0
Information om rökförbud	0	0	0	2	0	0
Policy	1	0	2	2	0	0
Summa	3	0	6	11	5	0

Tabell 7. De beslut som kommunerna nämner i dokumenten gällande tillsyn av rökfria skolgårdar.

Antalet dokument från de kontaktade kommunerna som nämner någon form av beslut. Summan visar det totala antalet uppgifter som nämns i de olika dokumenten.

Beslut	Kommun 1	Kommun 2	Kommun 3	Kommun 4	Kommun 5	Kommun 6
Antalet dokument	1	4	3	4	5	1
Uppföljning	0	0	2	2	5	0
Förelägga	0	0	0	0	0	0
Förbud	0	0	0	0	0	0
Vite	0	0	0	0	0	0
Summa	0	0	2	2	5	0

Kommun 1, 2 och 6 nämner inget om något beslut eller liknade gällande rökfria skolgårdar (tabell 7).

Kommun 3 anger i ett dokument vilka åtgärder som skolan ska vidta och när de senast ska vara genomförda. De övriga dokumenten nämner att en uppföljning kommer att göras, antingen genom ett nytt besök eller genom ett möte om eventuella åtgärder (tabell 7).

Kommun 4 nämner i 2 av sina 4 dokument att en uppföljning angående rökförbudet på skolgården kommer att genomföras. I de resterande dokumenten nämns ingen om något beslut eller liknande (tabell 7).

Kommun 5 anger i samtliga fem dokument att en uppföljning kommer att göras (tabell 7). Utöver inspektionsrapporter skickade kommun 5 med ett separat beslut om föreläggande att vidta åtgärder för kommunens gymnasieskolor. Beslutet är tilldelat barn- och utbildningsnämnden i kommunen. Då beslutet skickades separat och inte nämns i dokumenten finns det inte med i tabell 7.

Offentliga dokument

Här redovisas en sammanställning av de offentliga dokument som länsstyrelserna har hänvisat till och bidragit med.

Enligt regeringens proposition 2017/18:156 (Socialdepartementet, 2018b) som regeringen överlämnade till riksdagen i mars 2018 är ungdomar en viktig målgrupp när det gäller att minska tobaksbruket eftersom de flesta börjar röka i tonåren. Det skrivs även att “[...] en effektiv tillsyn har stor betydelse för att förhindra att unga börjar använda tobak.” (Socialdepartementet, 2018b, s.45). Det behövs fler rökfria miljöer för att minska ungdomars exponering för tobaksbruk och en bättre efterlevnad av tobakslagen speciellt gällande rökfria skolgårdar (Socialdepartementet, 2018a, 2018b).

Regeringen beslutade i juni 2017 om att ge folkhälsomyndigheten och länsstyrelserna flera uppdrag om att minska tobaksbruket, genom att förstärka tillsynen speciellt gällande ungdomar (Socialdepartementet, 2017).

WHO:s policyrekommendationer (2007) menar att det behövs lagstiftning om rökförbud för att frivilliga rökförbud anses vara ineffektiva och bidrar inte till tillräckligt med skydd mot exponering av tobaksrök. Regeringen skriver att det finns problem med effektiviteten trots lagstiftning, de använder rökförbudet på skolgårdar som ett exempel (Socialdepartementet, 2018b).

Folkhälsomyndigheten sammanställer kommunernas arbete med tobakslagen i årliga länsrapporter, detta görs genom att kommunerna och länsstyrelserna svarar på frågor om tillsynen (Folkhälsomyndigheten, u.åa). Enligt länsrapporten för Skåne genomförde minst 176 kommuner i Sverige tillsyn av rökfria miljöer, bland dessa miljöer ingår skolgårdar. Tillsynsbesök gjordes på minst 1508 skolor i Sverige när det gäller rökförbud på skolgårdar 2016 (Folkhälsomyndigheten, u.åa).

Enligt regeringen ska tillsynen av rökfria miljöer genomföras för att kontrollera att verksamheten följer lagstiftningen. Det kan ske genom att utföra inspektioner. Vid tillsyn enligt tobakslagen bör den kunna utföras i samband med annan tillsynsverksamhet (Regeringen, 1993).

Enligt regeringens proposition 2001/02:64 (Socialdepartementet, 2001) är tillsynen av rökfria miljöer avgiftfri då regeringen anser att det vore orimligt att ta ut en avgift. De anser att dessa miljöer är självreglerade då allmänheten reagerar om någon överträdelse sker (Socialdepartementet, 2001).

Svar från länsstyrelser

I detta avsnitt redovisas svaren på de 7 frågorna (bilaga 3) som skickades till länsstyrelserna. Av de sex kontaktade länsstyrelserna svarade tre av dem på frågorna. På grund av tekniska problem kommer bara två av länsstyrelsernas svar att redovisas.

Kommunens tillsyn

Skolgårdar är inte självreglerande miljöer och kommunen har ett tillsynsansvar över dessa som ska ske genom inspektioner (Länsstyrelsen Västra Götalands län, 2018). Miljöer som inte är självreglerande är det viktigt att ha en frekvent tillsyn över (Länsstyrelsen Västra Götalands län, 2018). Det finns inte uttalat i lagstiftningen hur ofta tillsyn av rökfria skolgårdar ska ske. Men enligt Länsstyrelsen Västra Götalands län (2018) finns det stöd i socialskyddslagstiftning och uttalanden i andra tillsynsområden att utgå från att tillsynen bör ske årligen. Då det inte finns uttalat hur ofta tillsynen ska ske är det viktigt att kommunerna dokumenterar sitt resonemang för hur deras tillsynstakt ska vara (Länsstyrelsen Västra Götalands län, 2018).

Enligt prop 1992/93:185 kan tillsynen ske tillsammans med annan tillsyn (Länsstyrelsen Södermanlands län, 2018 & Länsstyrelsen Västra Götalands län, 2018). Tillsynen av skolgårdar görs enligt tobakslagen för att barn och ungdomar har rätt till en rökfri miljö (Länsstyrelsen Södermanlands län, 2018), det ska säkerhetsställa att rökning inte förekommer. Enligt Länsstyrelsen Västra Götalands län (2018) är skolgårdar den miljö där rökförbud är svårast att upprätthålla. En del av tillsynen är att den som är ansvarig för verksamheten ska frivilligt åstadkomma rättelser, om det inte är möjligt kan handläggaren använda förelägganden (Länsstyrelsen Södermanlands län, 2018).

Länsstyrelsens tillsyn

Länsstyrelsernas roll är att bistå med råd och stöd i kommunernas arbete samt främja samarbete mellan tillsynsmyndigheter (Länsstyrelsen Södermanlands län, 2018 & Länsstyrelsen Västra Götalands län, 2018). De kan genom att informera på utbildningar och svara på de frågor som kommunerna har bistå med stöd (Länsstyrelsen Västra Götalands län, 2018). Länsstyrelserna utövar även verksamhetstillsyner av kommunerna. Det innebär bland annat att en granskning av kommunernas styrdokument och rutiner samt tillsynsdokument genomförs (Länsstyrelsen Södermanlands län, 2018). Tillsyn över kommunerna kan också ske genom olika kartläggningar som genomförs på ett mer övergripande plan, det ger en lägesbild över länet (Länsstyrelsen Södermanlands län, 2018 & Länsstyrelsen Västra Götalands län, 2018). Länsstyrelsen har också fått i uppdrag under 2017 och 2018 av regeringen via regeringsbrevet 2018 att stärka tillsyner av rökfria skolgårdar (Länsstyrelsen Västra Götalands län, 2018). Västra Götaland har tagit fram informations- och tillsynsmaterial som kommunerna kan använda i sitt arbete (Länsstyrelsen Västra Götalands län, 2018).

Verksamhetstillsyner som länsstyrelsen genomför har en målsättning att varje kommun ska få ett tillsynsbesök vartannat eller vart tredje år. Länsstyrelsen följer också kommunernas arbete löpande under året (Länsstyrelsen Södermanlands län, 2018).

”Vi på Länsstyrelsen arbetar efter beslutad tillsynsplan. Under åren 2015-2017 har vi genomfört tillsyn i alla länets kommuner (49 kommuner – största länet i landet). Under 2018 genomför vi ingen planerad tillsyn på tobaksområdet, utan endast händelsestyrd tillsyn.”

(Länsstyrelsen Västra Götalands län, 2018)

Skapa rökfri skolgård

Att skapa rökfria skolgårdar kan göras på olika sätt, det varierar från fall till fall. En viktig del är en god tillsyn som är en av de främsta förebyggande medlen. En korrekt genomförd tillsyn kan leda till att direkta åtgärder genomförs. Det är även viktigt att skolan tar sitt ansvar (Länsstyrelsen Södermanlands län, 2018).

Ett första steg är att bestämma var skolgården börjar och slutar samt hur skolans personal ska övervaka skolgården. ”Det kan finnas en signifikant skillnad mellan om skolgården har rastvakter eller inte.” (Länsstyrelsen Södermanlands län, 2018).

Diskussion

Hur tillsynen av rökfria skolgårdar genomförs skiljer sig mellan kommunerna. Utifrån dokumenten som inkom kunde det inte avläsas hur ofta tillsynen genomförs. Enligt länsrapporten (Folkhälsomyndigheten, u.å) utövade landets kommuner tillsyn på minst 1508 skolor i Sverige under 2016. Under läsåret 2016/2017 fanns det 1313 gymnasieskolor och 4847 grundskolor i Sverige, totalt 6160 skolor (Skolverket, 2018a, 2018b). Det betyder att 4652 skolor inte fick något tillsynsbesök gällande rökförbudet på skolgårdar under 2016. Enligt innehållsanalysen finns det en skillnad i vad kommunerna har med i sina dokument dock går det inte att säga om skillnaden beror på årsmedeltemperatutren.

Kommunernas tillsyn

Ingen kommun inkom med fem dokument som gällde en gymnasieskola, de flesta inkom med dokument från samma år, men olika skolor eller dokument från två olika år och olika skolor. Det gjorde att det inte gick att avläsa tillsynsfrekvensen från dokumenten och den första frågeställningen går därför inte att besvara (tabell 4). Att frågan om tillsynsfrekvens inte ställdes direkt till kommunerna beror på att dokumenten ansågs kunna ge en mer korrekt bild av verkligheten än om kommunerna själva skulle svara på frågan. Antalet dokument som inkom varierade mellan kommunerna (tabell 3), denna variation kan bero på flera saker. Kommun 3 skrev att de inte hade 5 dokument gällande en skola, ”Vi har endast tre inspektionsrapporter från gymnasieskolor” (Kommun 3, 2018).

Kommun 4 skrev att de använder sig av något som heter ”kontrollkort” vilket medför att de inte alltid skriver inspektionsrapporter om de inte observerat avvikelser. Det betyder att kommun 4 genomför en tillsyn av rökfria skolgårdar men skriver inte en inspektionsrapport varje gång.

Bristen på dokument kan ses som att tillsynen av rökfria miljöer inte sker årligen som den borde enligt Länsstyrelserna (Länsstyrelsen Södermanlands län, 2018 & Länsstyrelsen Västra Götalands län, 2018). Detta är inte ett lagkrav vilket gör att kommunerna inte måste utöva tillsyn årligen.

Alla kommunerna genomför en inspektion av skolgården som de bör enligt Länsstyrelserna (Länsstyrelsen Södermanlands län, 2018 & Länsstyrelsen Västra

Götalands län, 2018) och regeringens proportion 1992/93:185 (Regeringen, 1993). Hur inspektionerna går till skiljer sig dock mellan kommunerna. Kommun 1 och 4 genomför tillsynen i samband med annan tillsyn (tabell 5). Att detta görs kan bero på att tillsyn av rökfria skolgårdar är en avgiftsfri tillsyn till skillnad från annan tillsyn (Socialdepartementet, 2001). Kommun 2 och 6 skriver inga inspektionsrapporter utan använder enbart protokoll.

Tillsyn beroende på årsmedeltemperatur

Enligt innehållsanalysen skiljer sig kommunernas tillsyn när det kommer till folkhälsomyndighetens tillsynsprotokoll. Att denna skillnad beror på vilken årsmedeltemperatur de tillhör går inte att säga då det inte finns ett tydligt mönster.

Den kommun som saknade flest kategorier i sina dokument var kommun 4 som saknade totalt 11 kategorier i 4 dokument (tabell 6). Kommun 4 har en årsmedeltemperatur på 6°C vilket innebär att den har den näst varmaste årsmedeltemperaturen bland kommunerna. Varför just kommun 4 var den kommun som saknade flest kategorier går inte att svara på. Det bör noteras att bara för att vissa delar av folkhälsomyndighetens protokoll inte nämns i dokumenten betyder det inte att det inte undersöks under tillsynen. Kommun 4 kan ha valt att bara nämna observationer som bryter mot lagstiftningen i sina rapporter, det betyder att om inget observerats under tillsynen nämns det inte i rapporten. Detta innebär att tillsynen som kommun 4 utövar är densamma som någon annan kommun utövar men allt nämns inte i rapporten.

Två av kommunerna saknade inga kategorier i dokumenten, det var kommun 2 och 6 (tabell 6). Kommun 2 har en årsmedeltemperatur på 2°C och kommun 6 har en årsmedeltemperatur på 7°C. Att bara kommun 2 och 6 hade med kontaktuppgifter i dokumenten kan bero på att båda kommunerna endast använder protokoll och skriver inte inspektionsrapporter. Verksamhetens kontaktuppgifter behöver inte vara med i en inspektionsrapport (Länsstyrelsen, u.å) men de bör finnas dokumenterade. Flera av kommunerna använder sig av någon typ av protokoll eller checklista när de utövar tillsynen som de sedan använder som underlag till en rapport.

Beslut

Av de 18 dokument som inkommit är det inget dokument som innehåller något mer beslut än att en uppföljning av tillsynen kommer att ske (tabell 7). Kommun 5 skickade utöver inspektionsrapporterna med ett beslut om att förelägga barn- och

utbildningsnämnden att vidta åtgärder på gymnasieskolorna för att förhindra att rökning sker på skolgården. Barn och ungdomsnämnden har överklagat detta beslut och nu har ärendet kommit till kammarrätten (Kommun 5, 2018). Detta är inte det enda fallet då kommuner har beslutat om föreläggande eller förbud förenat med vite. Enligt Förvaltningsrättens dom mål nr 386-11 förelade Grums kommun 2010 Åsfjärdens utbildningscenter, Grums kommun att vidta åtgärder för att förhindra rökning. Föreläggandet var förenat med ett vite på 10 000 kr. Utbildningscentret efterlevde inte beslutet och Grums kommun ansökte till förvaltningsrätten att döma ut vitet, vilket förvaltningsrätten gjorde (Förvaltningsrätten nr. 386-11).

Dock finns det inte många fall och det kan bero på att kommuner drar sig för att förelägger sin egen kommun, det vill säga den egna arbetsplatsen. Det kan göra att många handläggare kanske drar sig för att använda sig av vite.

Rökförbud utomhus

Sverige är inte det enda land som har rökförbud på platser utomhus. I Japan är rökning på gatan olagligt och förenat med ett straff i flera städer och i andra städer uppmuntras att ingen rökning ska ske på gatan (Ueda et al, 2011). Dock anser Ueda et al (2011) att det inte finns bevis för att rökningen har minskat sedan rökfria gator infördes. Det visar att det inte alltid räcker med ett förbud eller uppmuntring för att minska rökningen.

Rökfria miljöer utomhus finns även i Australien där har de tagit steget längre och gjort flera allmänna platser rökfria som lekplatser, idrottsplatser med flera (Mark et al, 2014). Det är något som inte finns i svensk lagstiftning, men riksdagen ska den 24 maj rösta om att ersätta tobaklagen (SFS 1993:581) och lagen (SFS 2017:425) om elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare med en ny lag där även rökning på lekplatser och uteserveringar ska förbjudas (Länsstyrelsen Södermanlands län, 2018). För att kunna nå målet om ett rökfritt Sverige år 2025 (Tobaksfakta, 2018) är denna lag ett bra steg då den begränsar antalet platser där rökning är tillåten.

För att minska antalet ungdomar som röker är det viktigt med en effektiv tillsyn (Socialdepartementet, 2018b). Men det räcker kanske inte bara med att tillsynen är effektiv för att minska rökning. Enligt en studie av Hawkins, Bach & Baum (2016) minskade rökningen bland 14- och 15-åringar med 2,2 och 1,6 procentenheter för varje dollar skatten på cigaretterna ökade.

Hur andra länder kontrollerar sina rökfria miljöer har inte gått att hitta några källor på. Använder de sig också av någon typ av tillsyn eller sker det kanske ingen kontroll alls.

Självreglerande tillsyn

Regeringen anser att rökfria miljöer som skolgårdar är självreglerande och att allmänheten kommer att reagera om någon bryter mot lagstiftningen (Socialdepartementet, 2001). I kartläggningar som har genomförts av flera länsstyrelser skrivs det i flera av dem att de har uppmärksammat att rökning har pågått på skolgården och att lärare har observerats gå förbi utan att tillrättavisa eleverna (Länsstyrelsen Uppsala Län, 2015). Det visar att rökfria skolgårdar inte är självreglerande. Antagandet att de skulle var självreglerande har gjort att tillsynen av rökfria skolgårdar är avgiftsfri.

Om tillsynen av rökfria miljöer skulle ha en avgift kan det kanske leda till att tillsynen verkligen sker årligen. Nu är det troligt att denna tillsyn inte prioriteras lika högt som annan tillsyn som har en avgift.

I den nya lagstiftningen som ska röstas igenom i maj finns även i denna inget om att införa en avgift på tillsyn av rökfria skolgårdar (Socialdepartementet, 2018b). Regeringen skriver att det behövs en effektiv tillsyn av skolgårdar. De har uppmärksammat att det finns ett problem med tillsynen men de föreslår inte en lösning (Socialdepartementet, 2018b).

Tillsyn gällande rökfria miljöer som den nya lagstiftningen medför kommer att hamna på kommunen och även denna tillsyn är avgiftsfri. Det innebär att kommunen kommer att åläggas mer tillsyn utan ekonomisk ersättning. Denna nya lag väcker många frågor. Kommer kommunen att prioritera denna tillsyn om de inte kan ta ut en avgift? Kommer det bli som det är med tillsynen av rökfria skolgårdar? Kommer skolgårdarna att bli än mindre prioriterade om den nya lagstiftningen införs?

Metoddiskussion

Denna pilotstudie är liten med få analyserade dokument och kan därför inte ge en allmän beskrivning över hur det ser ut i hela Sverige, men studien kan ses som en indikation på hur det kan se ut och att det behövs fler större studier.

För att kunna göra generella bedömningar behöver fler kommuner för de olika årsmedeltemperaturerna delta. I denna studie har varje temperatur bara en representant förutom 7°C som har två.

Svarsfrekvensen för kommunerna var 75 % vilket är en väldigt hög svarfrekvens. Det genererade 18 av 20 dokument vilket också är väldigt bra. För att kunna få in alla 20 önskade dokument kunde en förfrågan ha skickats till fler kommuner eller de svarande kommunerna kunde ha ombetts att skicka in fler. Detta valdes att inte göras på grund av arbetets begränsande tidsram.

Om kontakten med kommunerna och länsstyrelserna hade skett över telefon hade det kanske lett till fler svar då det är svårare att säga nej till någon över telefon, ett epostmeddelande kan man lättare välja att inte svara på.

Uppföljning

Det finns kartläggningar av rökning på skolgårdar där det på majoriteten av skolorna har observerats pågående rökning, både elever och personal (Ankargren & Vulolama, 2014; Länsstyrelsen Uppsala län, 2015; Saarikari, 2015). Att rökning förekommer på skolgårdar visar att det brister i något steg för att förebygga att ungdomar röker. Vilket steg som brister går inte att svara på i denna studie, det kan bero på kommunens tillsyn eller på skolans arbete med att förebygga rökning på skolgårdar. Detta är något som behöver utredas, det är ett bra första steg att veta att problemet finns men det gäller också att göra något åt det. Det bör även utredas om tillsynen skulle öka om en avgift infördes. Skulle kommunerna bli mer motiverade att utöva tillsynen? Det kan även vara bra att undersöka om kvaliteten på tillsynen påverkas av om den genomförs enskilt eller tillsammans med annan tillsyn.

Slutsats

- Tillsynen av rökfria skolgårdar sker inte årligen som den bör, för att barn och ungdomar ska få en rökfri miljö.
- Tillsynen av rökfria skolgårdar skiljer sig mellan kommuner trots att regeringen vill ha en samordnad, effektiv och likvärdig tillsyn. Vilken sätt som är det bästa sättet att utöva tillsyn undersöks inte i denna studie men det framgår att tillsynen inte är samordnad eller likvärdig kommunerna emellan. Detta är något som behöver utvecklas om Sverige ska nå ANDT:s mål under 2016-2020 och ett rökfritt Sverige år 2025.
- Innehållet i kommunernas dokument när det gäller tillsynen av rökfria skolgårdar skiljer sig. Det går dock inte att säga om denna skillnad beror på årsmedeltemperatutren. Att tillsynen varierar kan beror på flera aspekter.
- Det behövs fler studier om hur om hur tillsynen över rökfria miljöer, speciellt skolgårdar, genomförs för att kunna stoppa rökningen på skolgårdarna.

Tack

Tack till de kommuner som har bidragit med underlag till detta arbete. Speciellt tack till Länsstyrelserna Skåne, Västra Götaland och Södermanland som har tagit sig tiden och svarat på mina frågor och hänvisat till offentliga dokument. Tack till SMHI för att jag fick använda er bild.

Tack till Astrid Görtz som har hjälpt mig att bolla idéer och tack Daniel Ekberg som har lugnat ner mig och lyssnat på allt mitt prat om rökfria skolgårdar.

Sist men inte minst ett stort tack till min handledare Nina Reistad som har hjälpt mig genom hela processen och alltid funnits där när jag har behövt hjälp.

Referenser

Ankargren, U. & Vuolama, M. (2014). *Rökfria skolgårdar- finns det?*. (Länsstyrelsens rapportnr: 2014:04). Göteborg: Länsstyrelsen. www.lansstyrelsen.se/vastragotaland/SiteCollectionDocuments/Sv/publikationer/2014/2014-04.pdf

Bengtsson, S. & Sjögren, O. (2011). *Rökning på skolgårdar- en granskning av några gymnasier*. Rapportnr:2011:33. Stockholm: Länsstyrelsen. www.lansstyrelsen.se/stockholm/SiteCollectionDocuments/Sv/publikationer/2011/R2011-33-Rokning-pa-skolgardar-WEBB.pdf

Bryman, A. (2001). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 1. uppl. ed. Malmö: Liber ekonomi.

Drope, J., Schluger, N., Cahn, Z., Drope, J., Hamill, S., Islami, F., Liber, A., Nargis, N. & Stoklosa, M. (2018). *The Tobacco Atlas*. 6. uppl. Atlanta: American Cancer Society and Vital Strategies.

Eliasson, Annika (2006). *Kvantitativ metod från början*. Lund: Studentlitteratur.

Eriksen, M., Mackay, J., Schluger, N., Islami, F., & Drope, J. (2015). *The Tobacco Atlas*, 5. uppl. Atlanta: American Cancer Society.

Folkhälsomyndigheten. (u.åa). *Länsrapport 2016 Skåne: Kommunernas arbete enligt tobakslagen*. Stockholm: Folkhälsomyndigheten. www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/76d465639c664400a5f78fd22eed19b2/report_tobak2016_skane.pdf

Folkhälsomyndigheten. (u.åb). *Tillsynsprotokoll för tillsyn över rökförbud på skolgårdar*. Nerladdad: 2018-03-22

Folkhälsomyndigheten. (2016). *Tillsynsprotokoll rökfri skolgård*.
www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/alkohol-narkotika-dopning-tobak-och-spel-andts/tobak/tobaksreglering/rokfria-miljoer/tillsynsprotokoll-rokfri-skolgard/ Hämtad 2018-03-22

Folkhälsomyndigheten. (2018). *Daglig tobaksrökning*.
www.folkhalsomyndigheten.se/folkhalsorapportering-statistik/folkhalsans-utveckling/levnadsvanor/tobaksrokning-daglig/ Hämtad 2018-05-14

Förvaltningsrättens dom mål nr 386-11. Karlstad: Förvaltningsrätten

Hansen, K., Lindström, M. & Rosvall, M. (2015). *Age at smoking initiation and self-rated health among second grade high school boys and girls in Scania, Sweden, a cross-sectional study*. BMC Public Health, 15(1), s. 1143.
doi:10.1186/s12889-015-2457-z

Hawkins, S.S., Bach, N. & Baum, C.F. (2016). Impact of tobacco control policies on adolescent smoking. *Journal of Adolescent Health*, 58(6), ss. 679-685.

Henriksson, C. (2017). Tobak. I Thor, S. (red.) *Skolelevers drogvanor*. 170, ss. 257-282.
www.can.se/contentassets/ecfd5e3001d842ada7bdcfcc941bb15b/skolelevers-drogvanor-2017.pdf

Isenstam, T. (2012). *Juridik för inspektörer*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Kommun 3, Personlig kommunikation 2018.

Kommun 5, Personlig kommunikation 2018.

Lundquist, Å., & Haglund, M. (2009). *Tobakskonventionen – världens första folkhälsokonvention och hur den kan stimulera det tobaksförebyggande arbetet i Sverige*. Östersund: Statens Folkhälsoinstitut.
www.lansstyrelsen.se/blekinge/SiteCollectionDocuments/Sv/manniska-och-samhalle/folkhalsa/alkohol-och-droger/Tobakskonventionen.pdf

Länsstyrelsen. (u.å). *Inspektionsrapport*.
www.lansstyrelsen.se/skane/SiteCollectionDocuments/Sv/miljo-och-klimat/verksamheter-med-miljopaverkan/kemiska-produkter/samordnad%20kemikalietillsyn/tr%C3%A4skydd/mall_inspektionsrapport.pdf

Länsstyrelsen Södermanlands län, Personlig Kommunikation 2018.

Länsstyrelsen Uppsala län. (2015). *Skolan som rökfri zon-stämmer det?*. http://www.lansstyrelsen.se/upsala/SiteCollectionDocuments/Sv/publikationer/2015/Detta-ar-en-rokfri-skola_Stammer-det.pdf

Länsstyrelsen Västra Götalands län, Personlig kommunikation 2018.

Länsstyrelserna. (u.å). *Förena Förbättra Förändra*. www.lansstyrelsen.se/Vasternorrland/SiteCollectionDocuments/Sv/manniska-och-samhalle/folkhalsa/Alkohol,%20narkotika,%20dopning%20och%20tobak/ANDT-folder-forena-forbattra-forandra-16.pdf

Mark, A. J., Sanders, S. C., Mitchell, J. A., Seale, H. & Richmond, R. L. (2014). *Smoke-free outdoor areas: supporting local government to introduce tobacco control policies*. Australian and New Zealand journal of public health, 38(6), ss. 518-523.

Miljösamverkan Östra Skaraborg. (2018). *Om Miljösamverkan*. www.miljoskaraborg.se/Organisation/ Hämtad 2018-05-04

Nationalencyklopedin. (u.å). *Klimat*. www-nese.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/sverige/natur/klimat

Regeringen. (1993). Om tobakslag (Regeringens proposition 1992/93:185). Stockholm: Regeringskansliet.

Saarikari, E. (2015). *9 av 10 skolor följer inte rökförbudet*. Malmö: Länsstyrelsens Skåne.

SCB. (2018). *Folkmängd i riket, län och kommuner 31 december 2017 och befolkningsförändringar 1 oktober–31 december 2017*. www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/pong/tabell-och-diagram/kvartals-och-halvarsstatistik--kommun-lan-och-riket/kvartal-4-2017/ Hämtad 2018-03-23

SFS 1993:581. *Tobakslagen*. Stockholm: Socialdepartementet.

SFS 2012:606. *Förordning om samordning inom alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksområdet m.m.* Stockholm: Socialdepartementet.

SFS 2017:425. *Lag om elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare*. Stockholm: Socialdepartementet.

Skolverket. (2018a). *Skolor och elever i grundskolan läsåret 2017/18. Skolenheter och elever läsåren 2011/15-2017/18, tabell 2 A*. www.skolverket.se/statistik-och-utvardering/statistik-i-tabeller/grundskola/skolor-och-elever Hämtad 2018-05-23

Skolverket. (2018b). *Skolor och elever i gymnasieskolan läsåret 2017/18. Skolenheter och elever, läsåren 2008/09-2017/18, tabell 4 A*. www.skolverket.se/statistik-och-utvardering/statistik-i-tabeller/gymnasieskola/skolor-och-elever Hämtad 2018-05-23

SMHI. (2017). *Normal årsmedeltemperatur*. www.smhi.se/klimatdata/meteorologi/temperatur/normal-arsmedeltemperatur-1.3973 Hämtad 2018-03-23

Socialdepartementet. (1993). *Vissa ändringar i tobakslagen (1993:581)(Regeringens proposition 1993/94:98)*. Stockholm: Regeringskansliet.

Socialdepartementet. (2001). *Vissa tobaksfrågor (Regeringens proposition 2001/02:64)*. Stockholm: Regeringskansliet.

Socialdepartementet. (2016). *En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2016 – 2020 (Regeringens skrivelse 2015/16:86)*. Stockholm: Regeringskansliet.

Socialdepartementet. (2017). *Uppdrag avseende insatser för minskat tobaksbruk*. Regeringsbeslut 11 Stockholm: Regeringskansliet.

Socialdepartementet. (2018a). *Lag om tobak och liknande produkter*. Lagrådsremiss. Stockholm: Regeringskansliet.

Socialdepartementet. (2018b). *Ny lag om tobak och liknande produkter*. (Regeringens proposition 2017/18:156). Stockholm: Regeringskansliet.

Socialstyrelsen. (2014). *Registeruppgifter om tobaksrökningens skadeverkningar*. Artikelnummer 2014-3-4. www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19371/2014-3-4.pdf

Statens Folkhälsoinstitut. (2009). *Handbok Tobakslagen*. Östersund: Statens Folkhälsoinstitut.

Statens Folkhälsoinstitut. (2013). *Länsrapport 2012: Länsstyrelsernas och kommunernas förebyggande arbete inom ANDT och tillsyn enligt alkohollagen respektive tobakslagen*. Östersund: Statens Folkhälsoinstitut. www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/6fdb9e64115e497ca383926eeab97803/lansrapport-2012.pdf

Svensk ordbok. (2009). *Skolgård*. svenska.se/so/?id=47190&pz=7
Hämtad 2018-05-19

Tobaksfakta. (2018). *184 organisationer stöder ett rökfritt Sverige 2025*. www.tobaksfakta.se/organisationerna-som-stoder-ett-rokfritt-sverige-2025/ Hämtad 2018-04-23

Tobaksfakta. (u.å). Om Tobaksfakta. www.tobaksfakta.se/om/ Hämtad 2018-05-02

Ueda, H., Armada, F., Kashiwabara, M. & Yoshimi, I. (2011). *Street smoking bans in Japan: A hope for smoke-free cities?*. *Health Policy*, 102(1), ss. 49-55.

WHO. (2007). *Protection from exposure to second-hand tobacco smoke. Policy recommendations*. World Health Organization.

WHO. (2018). *Tobacco*. www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/tobacco
Hämtad 2018-05-14

Bilaga 1

Tillsynsprotokoll för tillsyn över rökförbud på skolgårdar

Diarienummer:

Händelsenummer:

2 § 1 p. och 19 a § 2.a) tobakslagen (1993:581)

1. Inledande uppgifter
Tillsynsbesöket sker: ☐ Oanmält ☐ Föranmält
Besöket är ett uppföljande tillsynsbesök: ☐ Nej ☐ Ja, se tidigare protokoll med händelsenummer
Under tillsynsbesöket deltar förutom tillsynshandläggare: ☐ Kontaktperson på skolan/förskolan/fritidshemmet (namn anges under punkt 3 nedan) ☐ Elevrådsrepresentant, namn: ☐ Kommunal ANDT-samordnare eller tjänsteman med motsvarande funktion på kommunen, namn: ☐ Politiker, namn och kommunal nämnd: ☐ Annan:
Fotodokumentation sker under tillsynsbesöket: ☐ Ja, se händelsenummer

☐ Nej

2. Tidpunkt för tillsynsbesöket	
Veckodag	Datum, månad och år
Besöket pågick från klockan: till klockan:	

3. Tillsynsobjektets kontaktuppgifter	
Skolans/förskolans/fritidshemmets namn	
Besöksadress	Postnummer och postort
Telefon	E-post

Kontaktpersonens namn och titel	
Kontaktpersonens telefon	Kontaktpersonens e-post

Ansvarig förvaltning/ägare skolan/förskolan/fritidshemmet	för	Organisationsnummer
--	-----	---------------------

Postadress	Postnummer och postort
Telefon	E-post

4. Verksamhet som bedrivs
<p>(Observera att mer än en ruta kan kryssas)</p> <p>☐ Förskola</p> <p>☐ Grundskola</p> <p>☐ Gymnasieskola</p> <p>☐ Fritidshem</p> <p>☐ Annan form av barnomsorg, beskrivning:</p> <p>☐ Annan skolverksamhet, beskrivning:</p>

5. Iakttagelser av rökning på området under tillsynsbesöket
<p>Uppmärksammas rökning på området under tillsynsbesöket?</p> <p>☐ Ja</p> <p>☐ Nej</p> <p>Om ja, beskriv:</p>
<p>Framkommer det under tillsynsbesöket i övrigt, uppgifter om att rökning sker på området?</p> <p>☐ Ja</p> <p>☐ Nej</p> <p>Om ja, beskriv:</p>

6. Förebyggande åtgärder

Förekommer sådant som kan vilseleda om rökförbudet?

- Rökruta
- Askkoppar
- Annat, beskriv:

På vilka sätt informerar skolan/förskolan/fritidshemmet om rökförbudet?

- Skyltar¹
- Dekaler
- Informationsblad
- Annat, beskriv:

Har skolan/förskolan/fritidshemmet utsett viss personal till att kontrollera att rökning på området inte sker?

- Ja
- Nej

Om ja, ange personens/personernas namn och funktion/anställning:

Har skolan/förskolan/fritidshemmet upprättat något av följande dokument?

- Policydokument för en rökfri skolgård²
- Handlingsplan vid överträdelse av rökförbudet
- Annat, beskriv:

¹ För beställning av skyltar och dekaler, se Folkhälsomyndighetens webbplats, <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/alkohol-narkotika-dopning-tobak-och-spel-andts/tobak/tobaksreglering/rokfria-miljoer/skyltar-och-dekaler/>

² För vägledning om policydokument, se exempelvis Statens folkhälsoinstituts publikation "Nationell strategi för rökfria skolgårdar – till grundskolor och gymnasieskolor" samt "Rökfria skolgårdar och en tobaksfri skoltid - en kunskapsammansättning", finns att hämta på Folkhälsomyndighetens webbplats <https://www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationsarkiv/n/Nationell-strategi-for-rokfria-skolgardar/>

7. Tillsynshandläggarens anteckningar i övrigt om vad som sker under tillsynsbesöket

--

8. Tillsynsprotokollet ifyllt, avslutande uppgifter

Datum	Tillsynsmyndighet
Tillsynshandläggarens namn	Telefon
Underskrift	E-post

Bilaga 2

E-post till kommuner

Förfrågan om underlag till magisteruppsats.

Hej!

Mitt namn är Lisa Elenström och jag studerar miljö- och hälsoskydd vid Lunds universitet. Jag skriver för närvarande min magisteruppsats som handlar om kommunernas tillsyn av rökförbud på skolgårdar. Jag vill komma i kontakt med den handläggare som arbetar med tillsyn av rökförbud på skolgårdar.

Jag har några frågor:

Skulle ni kunna hjälpa mig genom att maila över era 5 senaste inspektionsrapporter eller tillsynsprotokoll för en gymnasieskola i er kommun?

Jag undrar också om ni använder er av en checklista eller protokoll när ni är ute på tillsynen?

Med rapporterna jag får in ska jag genomföra en kvantitativ innehållsanalys. Jag kommer även att titta på hur ofta tillsyn av rökförbud sker. Skulle verkligen uppskatta om ni vill hjälpa mig!

Tack på förhand!

Med vänlig hälsning
Lisa Elenström

Bilaga 3

E-post till länsstyrelser

Förfrågan om underlag till magisteruppsats.

Hej!

Mitt namn är Lisa Elenström och jag studerar miljö- och hälsoskydd vid Lunds universitet.

Jag skriver för närvarande min magisteruppsats som handlar om kommunernas tillsyn av rökförbud på skolgårdar. Jag vill komma i kontakt med en person som arbetar med rökförbud på skolgårdar eller rökfria miljöer som kan svara på några frågor som jag har.

Frågorna handlar om:

Kommunernas tillsyn av rökfria skolgårdar

Länsstyrelsens tillsyn av kommunerna

Hur man kan skapa rökfria skolgårdar.

Jag skulle verkligen uppskatta om ni vill hjälpa mig med mitt arbete!

I min uppsats kommer jag att genomföra en kvantitativ innehållsanalys av inspektionsrapporter från olika kommuner i Sverige. Jag kommer även att undersöka hur ofta tillsyn av rökförbud på skolgårdar sker.

Tack på förhand!

Lisa Elenström

Frågor till länsstyrelser

Sju frågor som länsstyrelserna fick via e-post efter första kontakten.

Hur ofta anser ni att kommunerna bör utöva tillsyn av rökfria skolgårdar?

Hur bör denna tillsyn gå till?

Kan den ske i samband med annan tillsyn?

Vad är syftet med tillsyn av rökfria skolgårdar?

Vad är länsstyrelsens roll vid kommunernas tillsyn av rökfria skolgårdar?

Hur ofta utövar länsstyrelsen tillsyn på kommunerna gällande rökfria skolgårdar?

Hur kan man skapa rökfria skolgårdar?

LUNDS
UNIVERSITET

WWW.CEC.LU.SE
WWW.LU.SE

Lunds universitet

Miljövetenskaplig utbildning
Centrum för miljö- och
klimatforskning
Ekologihuset
223 62 Lund